

Σύγχυση περί το μάθημα των Θρησκευτικών (Αλέξανδρος Κακαβούλης, Καθηγητής Πανεπιστημίου)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Μετά την ομοβροντία των άρθρων της Κυριακάτικης Καθημερινής (2/10/16) εναντίον του δικαιώματος της Εκκλησίας να έχει γνώμη για το μάθημα των θρησκευτικών, υποστηρίζοντας ότι αυτό είναι καθαρά υπόθεση της Πολιτείας, αλλά και την επιφυλλίδα του Χ. Γιανναρά περί «εκκλησιαστικού γεγονότος», επιτρέψτε μου τις παρακάτω παρατηρήσεις: Αρχίζοντας από τη βασική διάκριση ότι «έστι γνώσις προηγουμένη της πίστεως και γνώσις τικτομένη εκ της πίστεως», προκειμένου για το μάθημα των θρησκευτικών ως ορθόδοξη χριστιανική παιδεία, τα δύο αυτά είδη γνώσεως συνυπάρχουν. Άλλοι το βλέπουν, όπως και όλα τα άλλα μαθήματα, μόνο ως «γνώση προηγουμένη της πίστεως» και γι' αυτό εύκολα δέχονται ή αποφασίζουν την μετατροπή του σε θρησκευτολογικό μάθημα, δηλαδή γνώση περί των θρησκειών. Άλλοι όμως, όπως η επίσημη Εκκλησία και το σύνολο των ορθοδόξων πιστών χριστιανών προσεγγίζουν αυτό το μάθημα και ως «γνώση τικτομένη εκ της πίστεως».

H

«ορθόδοξος χριστιανική παιδεία» σημαίνει κάτι το εντελώς διαφορετικό από τη θρησκευτική διδασκαλία. Δεν πρόκειται για απλή καλλιέργεια της θρησκευτικότητας ή για διδασκαλία κάποιας θρησκείας ή του συνόλου των θρησκευμάτων και των δογμάτων, όπως προτίθεται να μετατρέψει το σχετικό μάθημα το Υπουργείο Παιδείας. Στηρίζεται όχι σε μια θρησκεία ή συνονθύλευμα θρησκειών, όπως όλες οι άλλες, αλλά στο μοναδικό γεγονός της ιστορίας, αυτό της ενανθρωπήσεως του Θεού στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού και της αποκαλυμμένης αλήθειας περί Θεού και του μεταφυσικού κόσμου. Πρόκειται για θεϊκό «μυστήριο» και όχι για θρησκευτικό ανθρώπινο γεγονός. Όπως και η Ορθόδοξος Εκκλησία δεν είναι ανθρώπινος θεσμός, αλλά δημιούργημα του Αγίου Πνεύματος. Η προσέγγιση και η πρόσληψη του γεγονότος αυτού γίνεται κυρίως μέσα από το μυστήριο της πίστεως και τη συμμετοχή στην ορθόδοξη λατρεία, όχι μόνο μέσω της ανθρώπινης γνώσης.

Για τους παραπάνω λόγους η Πολιτεία οφείλει να δεχθεί και τη θέση της Εκκλησίας για να έχει μια σφαιρική προσέγγιση του θέματος. Κάθε επιμονή σε μονόπλευρες λύσεις δεν ταιριάζει στην πλήρη έννοια της ελληνικής παιδείας. Η επίκληση δε της μονομερούς διαπίστωσης ότι «τα θρησκευτικά στα σχολεία απέτυχαν να κάνουν καλούς χριστιανούς, πόσο δε μάλλον τα παιδιά που δεν τα έχουν και σε πολλή μεγάλη υπόληψη, ίσως επειδή είναι υποχρεωτικά» (Π. Μανδραβέλης) μπορεί να έχει τον αντίλογό της με το ερώτημα ποιος είναι υπεύθυνος γι' αυτό, το μάθημα καθ' εαυτό, ο υποχρεωτικός του χαρακτήρας, οι μαθητές, ή η πολιτεία που χειρίζεται τη διδασκαλία του μαθήματος αυτού στα

σχολεία; Ίδια απάντηση μπορεί να δοθεί και στη μονομερή διαπίστωση ότι «όταν τα αγουροξυπνημένα παιδιά επαναλαμβάνουν μηχανικά το «Πάτερ ημών» με την έξω γλώσσα τους, όχι με την πιο μέσα ψυχή τους, κάθε άλλο παρά βέβαιο είναι ότι νιώθουν κάτι σοβαρό» (Π. Μπουκάλας). Μήπως και αυτό οφείλεται στη φύση του μαθήματος και γι αυτό πρέπει να αλλάξει ριζικά ή στον τρόπο που διδάσκεται;